

युगद्रष्टा सत्यशोधक डॉ. पंजाबराव देशमुख एक संग्राह्य पुस्तक

लोकनेता न्यूज नेटवर्क

शिक्षण महर्षी, कृषी महर्षी डॉ. पंजाबराव उपाध्य भाऊ साहेब देशमुख यांना लहानपणापासूनच शेतकऱ्यांचिंवटीची जाण होती, कळवळा होता कारण ते जन्माने आणि कर्माची भूमिपुरु होते. शेतकऱ्यांच्या सहवासात त्यांचे बालपण गेले म्हणून त्यांना भारतीय शेती जगाच्या तुलनेत मागे असलाची जाणीव होती. भारताचा विकास शेतीच्या विकासासाठी यांची योग्यता शेतकऱ्यांची आम्हान्या न होता शेतकी सुखी वा समृद्ध होईल, असे अनेक पैलू.

डॉ. पंजाबराव उपाध्य भाऊसाहेब देशमुख यांच्या जीवन संघर्षाचे आहेत. ते सर्व पैलू एकत्र करण्याचा प्रयत्न ज्ञा ग्रंथात प्रत्यक्ष करण्यात आला आहे त्या ग्रंथाचे सब आहे.

युगद्रष्टा सत्यशोधक
डॉ. पंजाबराव देशमुख

डॉ. पंजाबराव उपाध्य भाऊसाहेब देशमुख संघर्षाचे शिक्षण संस्था अमरावती द्वारा संचालित धनवटे नेशनल कॉलेज, नागपूरचे प्रभारी प्राचार्य तथा संयोजक, डॉ. बाबासाहेब अंबेडकर अध्ययन केंद्र, वापिज्य विभाग प्रमुख डॉ. पी.एस.चंगोले यांनी संपादित केलेला आणि मा. श्री हर्षवर्धनजी देशमुख यांनी अप्रसित आमरावतीची आवाजाची शिक्षण संस्था, अमरावती यांनी प्रकाशित केलेला युगद्रष्टा सत्यशोधक डॉ. पंजाबराव देशमुख.

डॉ. पंजाबराव देशमुख हा २५० पृष्ठांच्या असलेला ग्रंथ वाचण्यात आला. भाऊसाहेबांच्या व्यक्तिमत्त्वातील विविध धनवटे दर्शन घडविणारा शिवसेवकांनी नव्हे तर प्रत्येकाने संग्रही ठेवावा असा हा ग्रंथ मनाला स्पृशून गेला म्हणून या ग्रंथाचा परिचय देण्याचा हा अल्पसा प्रत्यत.

डॉ. पंजाबराव उपाध्य भाऊसाहेब देशमुख यांचे राष्ट्रीय योगदान नव्या पिढीला माहित व्हावे या उदात हेतूने धनवटे नेशनल कॉलेजे मार्जी प्राचार्य डॉ. बबनराव तापवाडे यांच्या मार्गर्झनानात दि. १० एप्रिल २००६ पासून डॉ. पंजाबराव देशमुख स्मृती व्याख्यानमालांचे नियमितपणे आयोजन करण्याचा उपक्रम डॉ. बाबासाहेब अंबेडकर अध्ययन केंद्र आणि विज्ञान महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यामार्गात अध्यक्ष शेतकी यांनी अप्रसित आमरावतीची विविध धनवटे यांच्या योग्यता शेतकी यांनी अध्यक्ष अंडे. मा. अरुणभाऊ शेळके, मा. श्री वसंतरावजी धोवे तथा विविधान अध्यक्ष श्री हर्षवर्धनजी देशमुख यांच्या प्रोत्साहनामुळे हा उपक्रम अजाही सुरु आहे. शिवाजी शिक्षण संस्थेचे मार्जी अध्यक्ष मा. श्री वसंतरावजी धोवे यांनी या उपक्रमाच्या पहिल्या उद्घाटकीय भाषणाचे अध्यक्षस्थान भूमिकेहोते. या संयुक्त उपक्रमात विज्ञान महाविद्यालयाचे मार्जी प्राचार्य डॉ. एन.एन.सासे व प्राचार्य डॉ. डी.के.बुरयाटे, प्रभारी

प्राचार्य मा.पी.एस.चंगोले तथा प्राध्यापक व विद्यार्थी यांचाही उल्लेखनीय सहभाग राहिला आहे. दि. १० एप्रिल २००६ पासून दि. १० एप्रिल २०१७ पर्यंत एकूण १७ विचारवंतांची व्याख्याने आयोजित करण्यात आली होती. महाराष्ट्राचे विविध राज्यातील नायवंत, अभ्यासक, लेखक, विचारवंत यांना निमंत्रित करण्यात आले होते. त्यांनी भाऊसाहेबांची दिलेली भाषणे शब्दबद्ध होऊन ती ग्रंथापैने प्रकाशित व्हावी या उदात भावनेतून युगद्रष्टा सत्यशोधक डॉ. पंजाबराव देशमुख हे.

राष्ट्रजगृहीत ग्रंथामाला मध्यील तिसरी पुण्य साकाशन दि. १० एप्रिल २०१८ रोजी डॉ. पंजाबराव देशमुख भाऊसाहेब देशमुख यांच्या ५३ व्या स्मृतिदिनानिमित धनवटे नेशनल कॉलेज, नागपूर येथे श्री शिवाजी शिक्षण संस्थेचे कोषाध्यक्ष मानवीय श्री दीपीप बाबू इंगोले आणि उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते प्रकाशित झालेने आहे.

श्री शिवाजी शिक्षण संस्था अमरावतीचे विद्यमान अध्यक्ष वा या ग्रंथाचे प्रकाशक मा. श्री हर्षवर्धनजी देशमुख यांनी

मान्यवर वर्त्तन्यांच्या व्याख्यानातून साकार झालेला

'युगद्रष्टा सत्यशोधक'

डॉ. पंजाबराव देशमुख 'हा प्रेरणादायी व गतिमान शब्दावध प्रवास आहे. असे आपल्या प्रकाशकांनी मनोगत महूले आहे. तर या ग्रंथाचे संपादक प्रभारी प्राचार्य डॉ. पी.एस.चंगोले यांनी

युगद्रष्टा सत्यशोधक डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या जीवन संघर्षातील प्रकाश किणे नव्या पिढीला अवश्य प्रकाशित करतील असा विश्वास वाटतो. असे आपल्या मनोगतात महूले आहे.

युगद्रष्टा सत्यशोधक डॉ. पंजाबराव देशमुख या ग्रंथाद्वारे एकूण सतरा प्रकरणातून सतरा मान्यवर विचारवंतांच्या डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या जीवन संघर्षातील प्रकाश किणे नव्या पिढीला अवश्य प्रकाशित करतील असा विश्वास वाटतो. असे आपल्या मनोगतात महूले आहे.

युगद्रष्टा सत्यशोधक डॉ. पंजाबराव देशमुख या ग्रंथाद्वारे एकूण सतरा प्रकाशकांनी विश्वास वाटतो. असे आपल्या मनोगतात महूले आहे.

पहिल्या प्रकरणात

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या स्मृतिदिना निमित दि. १० एप्रिल २००७ ला डॉ. पंजाबराव देशमुख यांनी केलेली धर्म चिकित्सा या विषयावर

डॉ. पंधुर वाकोडे, मार्जी अधिष्ठाता कला विद्याशाखा, संत गाडेबाबा अमरावती विद्यापीठ यांनी

डॉ. भाऊसाहेब हे धर्मचिकित्सक होते पण ७५ वर्ष या

माणसाकांक्ष कार्य अंधारात ठेवण्याचं काम या देशातल्या बुद्धीजीवी विगंत केलेले आहे. असे वास्तववादी विचार व्यक्त करून डॉ. पंजाबराव देशमुख यांनी केलेली धर्म चिकित्सा सविस्तरपणे सांगितली आहे. जीवकांनी अवश्य वाचलीच पहिजे.

मूल्यापान केलेलं आहे.

तिसऱ्या प्रकरणात

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या स्मृतिदिना निमित दि. १० एप्रिल २००७ ला डॉ. पंजाबराव देशमुख यांनी केलेली धर्म चिकित्सा या विषयावर

डॉ. पंधुर वाकोडे, मार्जी अधिष्ठाता कला विद्याशाखा, संत गाडेबाबा अमरावती विद्यापीठ यांनी

डॉ. भाऊसाहेब हे धर्मचिकित्सक होते पण ७५ वर्ष या

माणसाकांक्ष कार्य अंधारात ठेवण्याचं काम या देशातल्या बुद्धीजीवी विगंत केलेले आहे. असे वास्तववादी विचार व्यक्त करून डॉ. पंजाबराव देशमुख यांनी केलेली धर्म चिकित्सा सविस्तरपणे सांगितली आहे. जीवकांनी अवश्य वाचलीच पहिजे.

चौथ्या प्रकरणात

दि. १० एप्रिल २००८ ला

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांचे समाज परिवर्तन चलवळीला गतिमान करून डॉ. राष्ट्रीय योगदान या विषयावर डॉ. राष्ट्रीय योगदान कॅम्पेन, डॉ. बाबासाहेब अंबेडकर अध्यासन, पुणे विद्यापीठ, पुणे यांनी अभ्यासपूर्ण विचार मांडलेले आहे.

बाराव्या प्रकरणात दि. १० एप्रिल २०१२ ला झालेल्या व्याख्यानमालेत बॉर्डीराजा ते डॉ. पंजाबराव देशमुख या विषयावरील डॉ. आ.ह.सांखुंदे सुप्रसिद्ध लेखक आणि विचारवंत, सातारा यांचे अभ्यासपूर्ण झालेले व्याख्यान दिलेले आहे.

तेराव्या प्रकरणात दि. १० एप्रिल २०१३ ला झालेल्या व्याख्यानमालेत बॉर्डीराजा ते डॉ. पंजाबराव देशमुख या विषयावरील डॉ. आ.ह.सांखुंदे सुप्रसिद्ध लेखक आणि विचारवंत, सातारा यांचे अभ्यासपूर्ण झालेले व्याख्यान दिलेले आहे.

तेराव्या प्रकरणात दि. १० एप्रिल २०१३ ला झालेल्या व्याख्यानमालेत डॉ. विठ्ठल वाघ, मार्जी प्राचार्य श्री शिवाजी कला, पाटील यांच्या डॉ. पंजाबराव अमरावती विद्यापीठ, अमरावती यांनी

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांना अपेक्षित असलेले सांस्कृतिक परिवर्तन या विषयावरील मांडलेले विचार अत्यंत महत्वपूर्ण आहेत.

सहाय्या प्रकरणात

दि. १० एप्रिल २००९ ला

डॉ. आनंद पाटील मार्जी प्रमुख व प्राचार्य इंग्रजी विभाग, गोवा विद्यापीठ, गोवा यांनी

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांचे सुचित उपायकारी विचारवंत, सातारा यांचे अभ्यासपूर्ण झालेले व्याख्यान दिलेले आहे.

चौदाव्या प्रकरणात दि. १० एप्रिल २०१५ ला झालेल्या व्याख्यानमालेत भारतीय शेतकऱ्यांची दशा व दिशा तसेच वर्तमान कृषीधोरण आणि

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांनी सुचित उपाय या विषयावरील डॉ. आ.ए.एस.देशपांडे, मार्जी संचालक,

केलेल्या विचारांची मांडणी वाचनीय आहे.

सातव्या प्रकरणात

दि. १० एप्रिल २००९ ला

